

† СЛИВЕНСКИ МИТРОПОЛИТ
ИОАНИКИЙ

**ЗА ДОСТОЙНОТО ПРИЕМАНЕ
НА СВЕТОТО ПРИЧАСТИЕ
СПОРЕД СВ. ОТЦИ**

2001

Фондация „Покров Богородичен“

**Тази книжка се издава
в памет на благочестивите ми родители
Георги и Мария, които ме въведоха и
утвърдиха в православната вяра.**

Из „Настольная книга
священнослужителя”,
том 6, Москва, 1988 г.

✙ Сливенски митрополит Иоаникий
ЗА ДОСТОЙНОТО ПРИЕМАНЕ НА
СВЕТОТО ПРИЧАСТИЕ СПОРЕД СВ. ОТЦИ

✙ Сливенски митрополит Иоаникий ©,
съставителство и превод

Издателска къща „Омофор”, 2001 г.
М.В.Белькевич ©, илюстрации, 1996 г.

ISBN 954-9700-14-3

ПРЕДГОВОР

Неизказани са Божиите милости и щедрости към човешкия род. „Колко са непостижими Неговите съдби и неизследими Неговите пътища” (Рим. 11:33), затова благочестивите православни християни смирено застават и искрено благодарят на Всемилоствивия и благ Господ за великите Му благодеяния.

Едно от най-великите, непостижими и неизследими благодеяния е причастяването с Тялото и Кръвта Христови. „Който яде Моята плът и пие Моята кръв, има живот вечен, и Аз ще го възкреса в последния ден... Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене, и Аз в него” (Иоан

6:54, 56).

Съгласно определението на Православния катехизис „Светото Причастие е тайнство, в което вярващият под вид на хляб и вино вкухва истинското тяло и кръв Христови за вечен живот”.

Православният християнин трябва да отдава нужната чест към божествените, свети, пречисти, безсмъртни, небесни и животворящи, страшни Христови Тайни (св. Златоустова литургия), както се покланя на Самия Господ Иисус Христос.

Православният християнин трябва да се подготви за достойното приемане на Тялото и Кръвта Христови. Подготовката трябва да се състои в сърдечно разкаяние, искрена изповед, пост, съкрушение и даване прошка на тези, които са го оскърбили.

Всеки, който ще се причастява, може да приема храна и питие до полунощ, а сутринта никаква храна и питие да не приема.

Бебетата и малките деца (ненавършили 7 години), кръстени и миропомазани в Православната църква, се причастяват само със св. Кръв Христова.

От 7-годишна възраст децата трябва да се изповядват и причастяват с двата вида (т. е. с Тялото и Кръвта Христови).

Свещеникът, когато причастява бебетата и малките деца, казва следното: „С драгоценната и свята Кръв на Господа и Бога и наш Спасител Иисус Христос се причастява младенец (името) за вечен живот.”

Препоръчително е най-малко 4 пъти (през време на 4-те поста) да се причастяват православните християни, но абсолютно задължително е поне един път в годината да се приемат Христовите Тайни.

Правилата на Православната църква изискват следното:

Който приема св. Причастие, не

трябва да се кръсти пред св. чаша, а да сложи ръцете си на гърдите (лявата отдолу, а дясната отгоре). (Трулско, 101)

Намиращият се под запрещение (епитимия), но приближаващ се до смъртния си час, трябва да се удостоверява със св. Причастие (I, 13), а ако оздравее, епитимията продължава да е в сила. Св. Ефрем Сириец казва: „Изповядалия се и причастил се преди смъртта си ангели съпровождат душата му към небесата.”

Мъж и жена, които са преспали заедно през нощта, на сутринта не трябва да се причастяват (Св. Тимотей Александрийски, 5).

Жена, която е в периода си, не трябва да се причастява, додето не се очисти (Св. Тимотей Александрийски, 7; Св. Дионисий Александрийски, 2).

Беснуващ верен, ако не хули, може да се причасти (Св. Тимотей Александрийски, 3).

В предлаганата малка преводна книжка са дадени най-важните наставления, а също така и препоръки за достойното приемане на св. Причастие.

Богоозарените св. отци са почувствали благодатта и силата на това тайнство. Изживели духовна радост, получили душевен мир, те са ни оставили това ценно духовно съкровище.

Преди приемане на св. Причастие е задължителна духовна и телесна подготовка. „Затова, който яде тоя хляб или пие чашата Господня недостойно, виновен ще бъде спрямо тялото и кръвта Господня. Но нека човек да изпитва себе си, и тогава да яде от хляба и да пие от чашата. Защото, който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане, понеже не различава тялото Господне” (1 Кор. 11:27-29).

Вярвам, че тази малка книжка ще достигне до голям брой православни християни и ще ги улесни за в бъдеще, та да могат достойно да се приготвят за приемане на св. Тайни Христо-

Тайнството Евхаристия

Ние възприемаме Евхаристията не като обикновен хляб и като обикновено питие. Както Иисус Христос, нашият Спасител, когато се въплътил като Слово Божие, заради нашето спасение придобил плът и кръв, така и тази Храна, над която е произнесена благодарствената молитва на Неговото Слово и която след претворението храни нашите плът и кръв, е Плътта и Кръвта на Същия въплътил се Иисус Христос.

Мчк. Юстин Философ

Както земният хляб чрез призоваването върху него на Бога вече не е обикновен хляб, а Евхаристия, съчетаваща в себе си земното

и небесното, така и нашите тела, като се приобщават с Евхаристията, вече не са тленни, а имат надежда за възкресението.

Св. Иринеј Лионски

Хлябът и виното на Евхаристията преди свящото призоваване на покланяемата Троица са били обикновени хляб и вино. След края на призоваването хлябът става Тяло Христово, а виното – Негова Кръв.

Св. Кирил Йерусалимски

Хлябът и виното не са образи на Тялото и Кръвта Христови, а са самото обожествено Тяло на Господа, защото Сам Той е казал: „това е Моето тяло” (Мат. 26:26), а не образ на тялото; „това е Моята кръв” (Мат. 26:28), а не образ на кръвта... Дори и някои да са наричали хляба и виното „вместообразни”, както например богоносният Василий в литургията, те са наричали така това приношение не след освещаването му, а преди него.

Преп. Йоан Дамаскин

В светите Тайни Христос

присъства в пълнота

Вярваме, че във всяка част, до най-малката частица на предложените хляб и вино, се намира не някоя отделна част от Тялото и Кръвта на Господа, а самото Тяло Христово, винаги цяло и във всички части единно, и Господ Христос присъства със съществуото Си, тоест с душа и Божество като съвършен Бог и съвършен човек. Затова макар че в едно и също време се извършват много свещенодействия във вселената, но не са много телата Христови, а Христос, един и същ, присъства истинно и действително; едно е Тялото Му и една е Кръвта Му във всички отделни църкви на верните. И това е така не защото Тялото на Господа, което пребивава на не-

бесата, слиза върху жертвениците, а защото хлябът на предложението, приготвян поотделно във всички църкви и след освещението претворяван и пресъществуван, става едно и също с Тялото, което е на небесата. Защото Господ винаги има едно Тяло, а не много тела на много места. Ето защо това тайнство, според общото мнение, е най-удивителното, постигано единствено с вяра, а не с умувания на човешката мъдрост, чиито суета и безумие в изследването на божественото отхвърлят тази свята и свише устроена за нас жертва.

Послание на източните патриарси

Невъзможното за чове- ците

е възможно за Бога

Щом като Самият Христос е казал за хляб: „това е Моето тяло” (Мат. 26:26), кой вече ще се осмели да не вярва след тези думи? И щом като Самият Той ни е уверил за чашата и е казал: „това е Моята кръв” (Мат. 26:28), кой тогава ще се усъмни и ще каже, че това не е Неговата Кръв? Някога в Кана Галилейска Той превърна водата във вино (Иоан 2:1-10), което е подобно на кръвта, а не е ли достоен за вярване, когато превръща виното в Кръв? Ако поканен на сватбата, Господ извършва това славно чудо, не изисква ли Той още повече нашата вяра, след като дари на синовете на брачния чертог (Мат. 9:15) Своите Тяло и Кръв за спасението им? Затова да

приемем с пълна увереност това като Тяло и Кръв Христови! Защото под вид на хляб ти се дава Тяло, а под вид на вино – Кръв, та, като се приобщиш с тях, да станеш едно с Господа по тяло и кръв. Именно по този начин ние ставаме христоносци, когато Тялото и Кръвта Му се съединят с нашите тяло и кръв. Така, според думите на блажения Петър, ние ставаме „участници в божественото естество” (2 Петр. 1:4) (слав. Библия: божественнаго причастници естества)... И така, не смятай за обикновени хляба и виното в Евхаристията, защото, по думите на Господа, те са Тяло и Кръв Христови.

Св. Кирил Йерусалимски

Затова, щом като „словото Божие е живо и действено” (Евр. 4:12) и „Господ върши всичко, що иска” (Пс. 134:6), щом като Той е казал: „да бъде светлина. И биде светлина... да има твърд... Тъй и стана” (Бит. 1:3, 6); щом като „чрез словото на Господа са сътворени небесата и чрез духа на устата Му – цялото им войнство” (Пс. 32:6); щом като небето и

земята, и водата, и огънят, и въздухът, и „цялото им войнство” са се появили чрез Словото Господне, разбира се, по същия начин се е появило и това славно живо същество – човекът. Щом като самият Бог Слово, след като пожела, стана човек и от чистата и непорочна плът на светата Приснодева безсемено формира плът за Себе Си, то нима Той не може да направи хляба Свое Тяло и виното и водата – Своя Кръв? Господ е казал в началото: „да произведе земята злак, трева” (Бит. 1:11) и досега всеки път след дъжд земята произвежда своите растения, подбуждана и укрепвана от Божията повеля. Той е казал: „това е Моето тяло” и „това е Моята кръв”, и „това правете за Мой спомен”. И вследствие на Неговата всесилна заповед това става и ще продължава да става, докато Той не дойде, защото така е казано в Писанието: „докле дойде Той” (1 Кор. 11:26). И чрез призоваването слиза дъждът за това ново насаждение – осеняващата сила на Светия Дух. Както всичко сътворено Бог го е създал с действието на Светия Дух, така и сега действието

на Духа извършва това, което превишава естеството, което единствено вярата може да възприеме. „Как ще бъде това, когато аз мъж не познавам?“ (Лука 1:34), пита Светата Дева. Архангел Гавриил отговаря: „Дух Светий ще слезе върху ти, и силата на Всевишния ще те осени“ (Лука 1:35). И сега ти питаш по какъв начин хлябът става Тяло Христово, а виното и водата – Негова Кръв? И аз ти казвам: Светият Дух идва и прави това, което превъзхожда разума и мисълта.

В тайнството се използват именно хляб и вино, защото Бог знае човешката немощ, която в повечето случаи с досада се отдръпва от това, с което не е свикнала. Затова, проявявайки присъщото Си снизхождение, чрез това, което е близко на естеството, Господ извършва онова, което е по-висше от него. Както при Кръщението: понеже хората имат обичая да се мият с вода и да мажат тялото си с масла, Бог е съчетал с елея и водата благодатта на Духа и е направил Кръщението „бана на обновлението (новия живот)“. Така и в Евхаристията: понеже хората ядат хляб и пи-

ят вода и вино, Той е съчетал с тях Своето Божество и ги е направил Свои Тяло и Кръв, за да може чрез това, което е близко и присъщо на естеството, да се издигнем до това, което е по-горе от него.

За тези, които с вяра достойно се причастяват, Причастието е „за опрощение на греховете и за вечен живот”, за запазване както на душата, така и на тялото. За тези обаче, които се причастяват с неверие и недостойно, Причастието е за наказание и възмездие. Както и смъртта на Господа за вярващите станала живот и нетление, станала път към вечното блаженство, а за невярващите и за тези, които са убили Христос – път към наказание и вечно осъждане.

Преп. Йоан Дамаскин

За тайнството на Пресвета Троица – святата Евхаристия и за другите тайни: това, което не е открито в светото Божие слово, а и което е открито, но не можеш да разбереш, не изпитвай с любопитство, за да не паднеш в дяволската мрежа, да не се оплетеш в нея

така, че да не можеш да се отскубнеш и да погинеш. Защото е много опасно да се изпитва това, което изисква единствено вяра и превъзхожда нашия разум. Пази се да изпитваш това, което е по-горе от тебе. Вярвай във всичко така, както вярва светата Църква. Това е безопасният път.

Св. Тихон Задонски

Причастието

***„Който яде Моята плът и пие
Моята кръв, има живот вечен, и Аз
ще го възкреса в последния ден”
(Иоан 6:54)***

Това тайнство се нарича Причастие, защото чрез него ставаме причастни на Иисусовото Божество; защото чрез него се съединяваме с Христос.

Преп. Йоан Дамаскин

Затова да пристъпим с голям страх, с чиста съвест и вяра, която не подлежи на съмнение, и това за нас ще бъде толкова повече по-

лезно, колкото повече ние вярваме, без да се съмняваме. Да почетем това тайнство с всякаква чистота – както телесна, така и душевна, защото и самото то е двойко. Да пристъпим към него с гореща любов и, като сложим кръстообразно ръце на гърдите, да приемем в себе си Тялото на Разпнатия! И като устремим очи, уста и мисъл към Него, да се причастим от божествения въглен, та огънят на нашата любов, като се възпламени от въглена, да изгори греховете ни и да освети нашите сърца; и вследствие на общението с божествения огън да се възпламеним и да бъдем обожествени. Исаяя видял въглен, но въглен не обикновено дърво, а съединено с огън; така и хлябът на общението не е обикновен хляб, а съединен с Божеството. Но двете не правят едно естество. Разбира се, едното принадлежи на тялото, а другото – на съединеното с него Божество. Затова и едното, и другото заедно не са едно естество, а две.

Преп. Йоан Дамаскин

Тялото и Кръвта Христови преминават

в състава както на нашата душа, така и в състава на нашето тяло, без да намаляват и без да се унищожават. Те не излизат от тялото заедно с остатъците от неусвоената храна (това да не бъде!), а проникват в същността ни и стават нейна охрана, защита от всяко зло, очистване от всяка нечистота. Ако Тялото и Кръвта Христови забележат неочистено злато, очистват го, като го изпитват чрез огън, за да не бъдем осъдени със света в бъдещия век. Защото те очистват чрез болести и всякакъв вид плашещи произшествия, както и казва божественият апостол: „Ако бихме изпитвали сами себе си, нямаше да бъдем съдени; а бидейки така съдени, от Господа се наказваме, за да не бъдем осъдени заедно със света” (1 Кор. 11:31-32). Тъкмо това има той предвид, когато казва, че този който се причастява с Тялото и Кръвта Господни „недостойно, той яде и пие своето осъждане” (1 Кор. 11:29). Като се очистваме в Причастието, ние се съединяваме с Тялото на Господа и Неговия дух и ставаме тяло Христово.

Преп. Йоан Дамаскин

Затова да започнем с всички сили да се пазим да приемаме Причастие от еретици, нито да им даваме. Защото Господ казва: „Не давайте светинята на псетата, и не хвърляйте бисера си пред свините” (Мат. 7:6), за да не станем участници в изопаченото им учение и в тяхното осъждане. Защото, щом като несъмнено става съединение с Христос и един с друг, значи несъмнено по съгласие ние се съединяваме и с всички ония, които заедно с нас се причастяват. Защото това съединение става доброволно и не без нашето съгласие. И всички ние сме „едно тяло”, защото „се причастяваме от един хляб” (1 Кор. 10:17), както казва божественият апостол.

Преп. Йоан Дамаскин

Причастието – това е този дар, който ни съединява с Бога.

Преп. авва Исаия

Не знам какво да правя с моите грехове, умът ми не вижда с какво да се умия и очис-

тя. Ако реша да се умия с вода, няма да ми стигнат моретата и реките, няма да са достатъчни, за да ме очистят. Но ако се умия с Кръвта и водата от ребрата на Сина Божий, ще се очистя и ще се излеят върху мене Неговите щедрости.

Преп. Ефрем Сирин

Който вкува от Небесния хляб, той без съмнение става небесен.

Преп. Ефрем Сирин

Християните като храна за себе си приемат небесен огън. Той за тях е успокоение, той ги очиства и умива. Той освещава сърцата им и спомага за тяхното израстване. Той за тях е въздух и живот.

Преп. Макарий Египетски

Тези, за които приближава времето да напуснат този свят, ако се причастят с чиста съвест, при последния им дъх ги заобикалят ангели и ги съпровождат заради приетите от тях свети Тайни.

Св. Йоан Златоуст

Когато виждаш, че свещеникът ти дава светите Дарове, знай, че в този миг Самият Христос протяга към тебе ръка.

Св. Йоан Златоуст

Същата тази плът, която Господ е приел от пречистата Богородица Мария и в която се е родил от нея, Той ни поднася в тайнството Причастие. И като я вкусваме, ние (разбира се, само достойно причастяващите се) в пълнота приемаме в себе си възплътения Бог и наш Господ Иисус Христос, Сина Божий и Сина на пренепорочната Дева Мария, Който седи отдясно на Бог Отец, според думите Му: „Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене, и Аз в него” (Йоан 6:56). Като се вселява в нас, Той не бива разпознат от телесното в нас, а безтелесно присъства в нас и неизказано се съединява с нашето същество и естество, и ни обожествява, тъй като ние ставаме еднакви с Него по естество, плът от Неговата плът и кости.

Преп. Симеон Нови Богослов

И така, причастявай се достойно, като имаш в ума си следното молитвено обръщение към Бога: Господи, аз съм недостоеен не само да се причастя със светите Твои Тайни, но дори да погледна към Твоята пречудна и свръхестествена Трапеза. И все пак аз пристъпвам, но не за да Те разгневя, а дръзвам, като се уповавам на неизказаната Ти милост, защото зная, че Ти си дошъл не заради праведниците, а заради грешниците. Дръзвам да се причастя, за да не се лиша от Твоето Причастие и да не бъда погубен от мисления враг. Дръзвам още да пристъпя към Причастието, защото се надявам на Твоите изпълнени с толкова милост слова, които Ти, Господи, си изрекъл с пречистите Си уста: „А хлябът, който слиза от небето, е такъв, че който яде от него, не ще умре. Аз съм живият хляб, слязъл от небето; който яде от този хляб, ще живее вовеки” (Иоан 6:50-51). И още: „Истина, истина ви казвам: ако не ядете плътта на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, не ще имате в себе си живот. Който яде Моята плът и пие

Моята кръв, има живот вечен, и Аз ще го възкреса в последния ден” (Иоан 6:53-54). Господи, като се надявам и твърдо вярвам на тези думи, аз се причастявам, защото съм убеден, че Ти си ги изрекъл не за светиите и за праведниците, а за грешниците. В тази глава от Евангелието, където се говори за Причастие, не е казано, че Господ беседвал за него с учениците Си, които са свети и праведни, а че Той говорил с дошлите при Него юдеи, които са били грешници като мене. И понеже Ти за грешниците си произнесъл тези думи, то и аз, грешният, усърдно и с внимание ги възприемам и, като се надявам на Твоето преголямо милосърдие, ям Твоето Тяло и пия Твоята Кръв.

Св. Димитрий Ростовски

Чашата Господня е небесното царство според думите на Господа: „Аз ви завещавам, както Ми завеща Моят Отец, царство, за да ядете и пиете на трапезата Ми” (Лука 22:29-30). А този, който няма чашата Господня, ще го постигне геената, която погъл-

ща отпадналите от царството.

Чашата Господня е общение с ангелите. Древната манна била наречена ангелски хляб: „Хляб ангелски яде човек” (Пс. 77:25). Разбира се, не защото са я вкусвали ангелите, понеже те като безплътни нямат нужда от храна, а защото тя е била приготвена и изпратена свихе по Божие повеление посредством служението на ангелите. Още повече подобава да бъде наречен ангелска храна хлябът, за който Господ казва: „Аз съм хлябът, слязъл от небето”, тази манна, разтворена в чашата Господня. И то не защото ангелите я ядат и пият, а защото те винаги с благоговение я обкръжават, достойно я почитат и ѓ се покланят. Затова и този, който се причастява, общува със светите ангели и става мил и обичан за тях. Следователно, чашата Господня е общение с ангелите, а без нея с кого би имал общение човек, ако не с бесовете? От когото странят ангелите, него го похищават бесовете. Какво ще стане, ако попитаме някого следното: кое повече искаш да имаш – вечен живот или вечна смърт? Царството не-

бесно или геената? Обществото на ангелите или на бесовете? Не знам дали ще се намери човек, който да каже: „За мене е по-добра смъртта, отколкото животът, по-добре геената, отколкото царството, по-добре бесовете, отколкото ангелите.” Нима всеки няма да каже така: „По-добре живот, отколкото смърт, по-добре царството, отколкото геената, по-добре ангелите, отколкото бесовете”? Защото всеки човек естествено и разумно повече желае доброто, отколкото злото. Ако ти, повече, повече желаш доброто, защо тогава пренебрегваш чашата Господня? Ако ти се страхуваш от вечната смърт, защо страниш от вечния живот, който се намира в Господнята чаша? Ако трепериш от геената, тогава защо не се хванеш здраво за царството, което се намира в чашата Господня? Ако избягваш бесовете, защо не се приближаваш до ангелите, които с благоговение обкръжават чашата Господня?

В чашата Господня са и животът, и царството, и дружбата с ангелите. Колко велико е да получиш Причастие от нея! Където не

вкусят от чашата Господня, там няма живот, а има смърт; няма царство, а геена; там ангелите са далеч, а бесовете – близко. Колко голямо е лишението поради това, че не се причастяват от чашата Господня.

Св. Димитрий Ростовски

Кой иска да получи опрощаване на греховете си? Кой иска всичко лошо, което е сторил от младини, всичките му дела, думи и помисли да бъдат простени и предадени на вечна заборава? Мисля, че всеки желае това благо. Затова и казвам: „Ако ти, човече, искаш прошка за греховете си, защо тогава бягаш от Причастието, което е в чашата Господня? Нима не чуваш как Самият Господ приканя: „вземете, яжте... пийте... за опрощаване на греховете“? (Мат. 26:26-28) Знаем, че някой ще каже: „Аз съм недостоен, грешен и затова не дръзвам да пристъпя към Причастието с божествените Тайни.“ Добре правиш, като наричаш себе си грешен, недостоен и недръзновен, защото кой може да бъде напълно достоен? „Никой от тези, които са се свързали с

плътски похоти и сласти, не е достоен да идва и да се приближава до Тебе, Царю на славата”, както казва всеки извършващ литургията свещеник. Но ти правиш лошо, като се отдалечаваш от Причастието и го избягваш, защото в Псалтира пише: „Ония, които се отдалечават от Тебе, загиват” (Пс. 72:27).

Нашето недостойнство бива два вида: недостойнство на тези, които истински се разкайват, и недостойнство на тези, които или не се каят искрено, или изобщо не се каят, или дори и съвсем не искат да се каят.

Недостойнството на първите се удостоява с божественото Причастие за прошка на греховете, защото такива хора като недъгави молят да бъдат излекувани, съгласно думите на Христос: „Здравите нямат нужда от лекар, а болните” (Мат. 9:12).

Недостойнството на тези, които се каят лицемерно или изобщо не се каят, не се удостоява с божествено Причастие, защото е писано: „Не давайте светинята на псетата” (Мат. 7:6).

Кои се каят истински и кои лъжовно? То-

зи, който лъжовно се кае, не изповядва искрено на духовния си отец греховете, извършени пред Бога, и ги прикрива. А дори и искрено да се изповяда, той не съжالياва за стореното зло. И макар понякога да съжالياва, той няма в сърцето си твърдото намерение да остави предишните си грехове, не дава пред себе си твърдото обещание да не се връща повече към тях, а има надежда и желание да продължи да прави същото както преди. Такъв човек не е достоен за божественото Причастие. Нека не дръзва да пристъпва, защото, ако дръзне да се причасти, ще яде и пие за осъждане и в него, както в Юда, след хляба ще влезе сатаната.

Истински каещ се е този, който, като изповядва греховете си и съжالياва за тях, взима твърдото решение с Божия помощ никога вече да не се връща към предишните си дела и по всякакъв начин да се пази от тях. Такъв човек се удостоява както с божественото Причастие, така и с Божието милосърдие, макар и да е твърде недостоен.

Пример за такава награда при несъвърше-

но достойнство може да бъде преподобна Мария Египетска. За нея пише, че тя до такава степен била недостойна за Божията милост заради своя грешен живот, че дори самата църква не желала да я пусне вътре. За това преподобната разказала на стареца Зосима при изповедта: „Когато грешният ми крак докосна църковния праг, църквата, която приемаше всички, не прие мене, окаяната. И се появи като че ли войска, за да ми препречи входа, и някаква Божия сила ми забрани да влизам.” Когато тази грешница дълбоко в сърцето си приела истинското покаяние, намерението и твърдото обещание никога повече да не се връща към греха, в същия момент не само че църквата я пустила вътре, но същия ден тя се удостоила да се причасти с божествените Тайни, с Тялото и Кръвта Христови в църквата „Св. Йоан Предтеча”, която е до р. Йордан, както подробно се описва в житието на светицата. Тя все още нито била изкупила греховете си, нито се била докоснала до изпълнения със скърби пустиннически живот, нито до постническите подви-

зи. Едва един ден бил минал след нейния греховен живот, но вече от нея, истински каещата се, не се отнела чашата Господня.

Св. Димитрий Ростовски

Веднъж, когато светият игумен Сергей извършвал божествена Литургия, Симон видял как небесен огън слязъл върху светите Тайни в момента на тяхното освещаване. Този огън се местел по светия престол, като озарявал целия олтар и обкръжавал светата Трапеза и свещенодействащия Сергей. А когато преподобният искал да се причасти със светите Тайни, божественият огън се свил като някаква чудна пелена и влязъл в светия потир. Така Божият угодник се причастил с този огън без да се изгори, както някога горяла неизгарящата къпина... Ужасил се Симон от това видение и стоял в трепетно мълчание. Но не останало скрито за преподобния, че ученикът му се е удостоил с видение. След като се причастил със светите Христови Тайни, той се отдръпнал от светия Престол и попитал Симон: „От какво така се уплаши духът ти,

чедо?” А Симон отвърнал: „Аз видях благодатта на Светия Дух да действа в тебе, отче!” И смиреният авва му заповядал: „Внимавай, на никого не казвай за това, което видя, докато Господ не ме призове от този живот”.

Из Патерика на Троицко-Сергиевата лавра

В манастира на свети Кирил донесли човек, налегнат от тежка болест, който единствено молел да го пострижат за монах преди смъртта му. Преподобният го облякъл в монашески образ с името Далмат. След няколко дена тежкоболният монах почувствал, че приближава предсмъртният му час и помолил да го причастят със светите Тайни, но свещеникът се забавил с извършването на литургията и когато занесъл светите Дарове в килията му, болният вече бил умрял. Смутеният йерей побързал да съобщи за случилото се на преподобния игумен. Свети Кирил Белоозерски се огорчил много. Той затворил прозорчето на килията си и застанал на молитва. Не след дълго дошъл послушникът, кой-

то се грижел за Далмат, и като почукал на прозорчето, казал на блажения, че Далмат още е жив и иска да се причасти. Веднага Кирил пратил да повикат свещеника, за да причасти брата. Макар че йерейт бил сигурен, че Далмат вече е мъртъв, той все пак отишъл. Колко голямо било учудването му, когато видял Далмат да седи в леглото. След като Далмат се причастил със светите Тайни, той се простил с всички братя и тихо отишъл при Господа.

Из Патерика на Троицко-Сергиевата лавра

Светите Тайни се наричат божествени Дарове, защото ни се дават съвършено даром, без никакви заслуги от наша страна. Господ вместо да ни наказва за безбройните беззакония, извършвани всеки ден, всеки час и минута, и да ни предава на духовна смърт, в светите Си Тайни ни дава прошка на греховете, освещение, мир на душевните сили, изцеление и здраве на душата и тялото, и всякакви блага – единствено и само заради нашата вя-

ра. Щом като Владиката Христос ежедневно даром ни дава да приемем Самия Него, да вкусим божествените Му Тайни, то не трябва ли и ние без отлагане да даваме даром тленните блага: пари, храна, дрехи – всичко, за което ни помолят? И как може да негодуваме срещу тези, които даром ядат хляба ни, когато самите ние даром вкусваме безценните и безсмъртни Тяло и Кръв Христови? „Всекиму, който ти проси, давай, и от оногова, който взима твое нещо, не изисквай назад” (Лука 6:30).

Св. Йоан Кронщадски

По достойнство цени най-великото чудо на Иисус Христос, Сина на живия Бог, което Той ни дава в Причастието, приемано с вяра, в Неговите божествени Тайни! Кое е това чудо? Успокоението на твоето умъртвено от греха сърце и оживотворяването му, толкова осезаеми след сърдечното безпокойство и духовна смърт, които често предшестват Причастието. Никога не почитай това чудо само по навик, като нещо обикновено и маловаж-

но! Такива мисли и сърдечни разположения предизвикват Божия гняв върху тебе и след Причастието ти няма да вкусиш мира и живота. С искрена благодарност за оживотворяващите дарове придобивай живот от Господа и нека твоята вяра да възраства все повече и повече. Страхът и безпокойството произтичат от неверието. Ако те се появят по време на Причастие, приеми това като сигурен знак, че чрез неверието ти се отдалечаваш от Живота, Който е в чашата, и не им обръщай внимание. След живата вяра в Божията истина ние винаги си отиваме с мир и обратно, след маловерието – винаги без мир. Ех, вяра, вяра, ти самата за нас си чудо!

Св. Йоан Кронщадски

Светоотечески наставления за приема- нето на свето Причастие

Когато се принася безкръвната жертва, обуздавай своите помисли и чувства. Пребивавай в страх Божий, за да се причастиш със светите Тайни достойно и да получиш изцеление от Господа.

Преп. авва Исаия

За да постигнем целта, с която пристъпваме към божественото тайнство Евхаристия, редно е да имаме някои особени разположения, да извършваме някои особени дела и да спазваме някои особени изисквания преди, по време и след Причастието. Преди Причастието трябва чрез тайнството Покаяние и изповед да се очистим от всяка сквернота на

греховете – както смъртните, така и несмъртните, и да изпълним онова, което при изповедта ни е наложил духовният отец, като прибавим към това твърдата решимост от цялото си сърце, от цялата си душа и с всичката си сила, и с цялата си мисъл да служим единствено на Господ Исус Христос, и да правим само това, което е Нему угодно. В това тайнство Той ни дава Своето Тяло и Своята Кръв, заедно с Душата и Божеството Си, и с цялата сила на Въплътеното Домостроителство. Като помислим колко нищожно е това, което ние Му даваме, в сравнение с това, което Той ни дава, нека приемем в сърцето си поне усърдно да правим всичко, което ни е по силите, за Негова слава. И ако ние притежаваме най-висшия дар, който някога са Му принасяли земните и небесни разумни създания, нека изявим готовност без мъдруване да го принесем на Неговото божествено величие.

След като пожелаеш да приемеш това тайнство, за да победиш с неговата сила и да порaziш своите и Господни врагове, от вечерта още или дори от по-рано започни да

разсъждаваш колко силно нашият Спасител, Синът Божий, желае с приемането на това тайнство да Му дадеш място в своето сърце, та като се съедини с тебе, да ти помогне да изгониш оттам всички твои страсти и да победиш всички твои врагове. Това желание на нашия Господ е толкова голямо и пламенно, че него никои тварен ум не може да го разбере в съвършенство. Ти обаче, за да се приближиш поне малко до това, потруди се дълбоко да запечаташ в ума си следните две мисли. Първо, колко неизказано радостно е за Всеблагия Бог да пребъдва в най-тясно общение с нас, както ни и уверява самата Свещена Премъдрост: „Радостта ми беше със синовете човешки” (Притч. 8:31). И второ, колко силно ненавижда Бог греха, както поради това, че грехът пречатства толкова желаното за Господ Негово съединение с нас, така и поради това, че грехът е напълно противоположен на Неговите божествени съвършенства. Бидейки по естество безкрайно блага и чиста Светлина, неизказана красота, Той не може и да не се отвращава безкрайно от гре-

ха, който не е нищо друго освен крайно зло, мрак, развала, мерзост и срам в нашите души. И тази Божия непоносимост към греха е толкова голяма, че от самото му появяване за унищожаването му и заличаването на последиците от него са били насочени всички промислителни за нас Божии действия и закони на Стария и Новия Завет, особено пречудното страдание на нашия Спасител Иисус Христос, Сина Божий.

След като разбереш от тези мисли и съзерцания колко голямо желание има Бог да се настани в твоето сърце, за да победи там окончателно враговете ти, които са и Негови врагове, ти не можеш да не усещаш в себе си силен копнеж да Го приемеш, за да извърши Той в тебе това действие... Въодушеви се по този начин с пълно мъжество и като възприемеш дръзновение от сигурната надежда, че в тебе може да дойде твоят небесен Архистратиг Иисус, извиквай на борба по-често страстта, която те безпокои и която искаш да преодолееш. И я поразявай с ненавист, презрение и отвращение, като същевременно въз-

становяваш в себе си молитвеното желание за противоположната на нея добродетел с готовност и за съответните на това дела. Ето какво трябва да правиш преди Причастието. Сутринта преди светото Причастие направи в ума си преглед на всички увлечения, неправди и прегрешения, извършени от тебе през времето от последното причастяване до сега, като си спомниш с каква дързост и заслепение си вършил това, като че ли не си имал Бог, Съдия и Въздател, Който вижда всичко и Който, за да те избави от такива дела, е понесъл страшни страдания и приел позорна смърт на Кръста, а ти си ги потъпкал, като си се съгласил с греха; срамните си похоти си поставил по-горе от волята на Бога, твоя Спасител. Нека лицето на душата ти се покрие със срам при осъзнаването на допуснатите неблагоприятност и безстрашие. Обаче не допускай да бъдеш задушен от това смущение и прогони далеч от себе си всяка мисъл на безнадеждност. Ето, дълготърпеливият Господ, склонен на милост от твоето разкаяние и от изразената от тебе готовност да служиш

вече само на Него, идва при тебе и в тебе, та чрез безкрайната Своя бездна на благодост да потопа и погълне бездната на твоята неблагодарност, безстрашие и маловерие. Пристъпи към Него със смирено чувство за твоео недостойнство, но и с пълна надежда, любов и преданост, като Му приготвиш в сърцето си обширна скиния, за да се всели Той целият в тебе. Как и по какъв начин? Като прогониш от сърцето си не само пристрастието и съчувствието към каквото и да е тварно нещо, но и всякакви мисли за него и като затвориш вратите на сърцето си, за да не влезе в него нищо и никой друг освен Господ.

Ето какво изисква Бог от пристъпващите към светите Тайни:

1. Да страдаш със сърцето си, задето си Гогоскърбил.

2. Да възненавидиш най-много от всичко всеки грях – и голям, и малък.

3. Изцяло да се предадеш в Божиите ръце и със сърдечна любов да имаш една грижа – винаги и във всичко, във всяка работа да бъдеш в Неговата воля и в пълна покорност

единствено към Него.

4. Да имаш силна вяра в Него и твърдо да се уповаваш, че Той ще те помилва, ще те очисти от всичките ти врагове – видими и невидими.

Погрижи се след това от ден на ден все повече и повече да възрастваш във вярата по силата на пресвятото тайнство Евхаристия и не преставай да се удивляваш на това чудно Тайнство, разсъждавайки върху това как Бог под вид на хляб и вино се явява пред тебе и със съществуото Си пребивава в тебе, за да те направи най-свят, преподобен и блажен, защото „блажени, които не са видели, и са повярвали” (Иоан 20:29). И не пожелавай в този живот Бог да ти се явява в друг вид, различен от този в Тайнството. Ежедневно преуспявай в ревностната готовност да вършиш единствено волята Божия и в духовната мъдрост, като я направиш царица и управителка на всички дела – и душевни, и телесни. Всеки път, когато се причастяваш с безкръвната жертва, и самия себе си принасяй в жертва на Бога, тоест проявявай пълна готовност зара-

ди любовта към Господа, пожертвал Себе Си за нас, да понасяш всяко изкушение, всяка скръб и дързост, каквито можеш да срещнеш в своя добродетелен живот.

Преп. Никодим Светогорец

Време е да пристъпим към Страшната Трапеза. Нека пристъпим всички с достойна мъдрост и внимание! Нека никой не бъде Юда, нека никой не бъде лош, нека никой не таи в себе си отрова, като казва едно, а мисли друго. Пред нас стои Христос: Който е утвърдил оная Трапеза, Той сега приготвя и тази. Защото не човекът претворява предложеното в Тяло и Кръв Христови, а Самият разпнат за нас Христос. Свещеникът стои, носейки Неговия образ, и произнася думите, а действа силата и благодатта Божия: „Това е Моето тяло” (Мат. 26:26), е казал Той. Следователно нека никой не бъде коварен, нека никой не таи злоба, нека никой не държи отрова в душата си, за да не се причасти за осъждане. И тогава, след приемането на предложените Дарове, в Юда влязъл дяволът, като презрял

не Тялото Господне, а Юда с неговото безстрашие. Та да знаеш, че тези, които недостойно се причастяват с божествените Тайни, дяволът особено ги напада и често се вселява в тях, както някога в Юда. Защото почестите носят полза на достойните, а тези, които недостойно се ползват от тях, биват подлагани на по-голямо наказание. Казвам това не за да ви плаша, а за да ви предпазя. Ако ти имаш нещо против врага си, остави гнева, излекувай раната, прекрати враждата, за да получиш полза от тази Трапеза, защото ти пристъпваш към Страшната и Свята Жертва. Засрами се пред Този, Който се принася: лежи пред нас закланият Христос. Защо Той е заклан и за какво? За да омиротвори небесното и земното, за да те направи приятел на ангелите, за да те примири с Бога, за да те направи от враг и противник приятел. Той отдаде душата Си за тези, които Го ненавиждат, а ти оставаш във вражда с подобния на тебе? Как ти можеш да пристъпиш към Трапезата на Мира? Той не се е отказал даже да умре за тебе, а ти не искаш заради самия себе си да

оставиш гнева срещу подобния на тебе? Как може това да се прости?

Ще кажеш: „Той ме обиди и прекалено много ми отне.” И какво? Загубата е само в пари. Той не те е уязвил така, както Юда – Христос. Въпреки това Христос проля Своята Кръв за спасението на тези, които я проляха.

Какво можеш да кажеш във връзка с това? Ако ти не прощаваш на врага си, нанасяш вреда не на него, а на самия себе си. На него ти често можеш да му вредиш в сегашния живот, но така правиш себе си безответен за бъдещия ден. Защото Бог от нищо не се отвращава така, както от човек злопаметен, сърце надменно и душа раздражителна. Чуй какво казва Той: „Ако принасяш дара си на жертвеника, и там си спомниш, че брат ти има нещо против тебе, остави дара си там пред жертвеника и иди първом се помири с брата си, и тогава дойди и принеси дара си” (Мат. 5:23-24).

Какво казваш: „Нима аз мога да простя?” „Да, – казва Той. – За мира с брат ти е принесена тази Жертва.” Затова, щом като тя е принесена за мира с брат ти, а ти не сключваш

мир, напразно участваш в нея; за тебе става безполезно това дело. Направи първо това, за което е принесена Жертвата, тогава и ще се причастяваш с полза. Заради това е слязъл Синът Божий – за да примири нашия род с Господа; но и не само за това е дошъл Той, а и нас, извършващите това, да направи причастници на Неговото име.

„Блажени – каза Той, – миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии” (Мат. 5:9). Каквото е направил Единородният Син Божий, същото направи и ти, като станеш според човешките си сили носител на мира и за себе си, и за другите. Затова тебе – миротвореца – Той и нарича син Божий; затова и когато установявал тази Жертва, Той не споменал никоя друга заповед освен примиряването с брата, показвайки по този начин, че това е най-важното. И така, като знаем това, да прекратим всякакъв гняв и като очистим съвестта си, с цялото си смирение и кротост да пристъпим към Христовата Трапеза!

Св. Йоан Златоуст

Кръвта на Агнеца е спасителна за тебе, ако пристъпваш към нея с вяра, ако чувствата и мислите ти, чрез които след греха влиза смъртта, помазваш с вяра, като с кръв, както някога Израил помазвал вратите си с кръв. Наистина, ако страстта не влезе в тебе чрез очите, слуха, обонянието, вкуса и осезанието, а след това и чрез разсъдъка, тогава и смъртта няма да те завладее. Тогава ти, като приемеш в своето тяло Кръвта на Иисус Христос, ще притежаваш и появяващия се в тялото ти Живот.

Св. Йоан Златоуст

По-скоро душата си ще пожертвам, отколкото да си позволя да се причастя с Кръвта на Владиката недостойно; и по-скоро ще пролея собствената си кръв, отколкото да си позволя да се причастя с толкова страшната Кръв по недостоеен начин.

Св. Йоан Златоуст

Грешниците трябва да се поправят, за да не се причастяват за осъждане. Блудниците,

прелюбодейците и осквернителите трябва да променят сърцето си и да възлюбят чистотата, когато пристъпват към Пречистия Агнец Христос. Гордите и високомерните – да отхвърлят бесовската гордост и да възлюбят смиренieto, когато пристъпват към смирения Христос. Злобните и отмъстителните да оставят злобата и да възлюбят кротостта и незлобието, когато се приближават до кроткия и незлобив Агнец Божий. Клеветниците, злословците, хулителите да поправят езика си, защото с уста ще възприемат пречистото Тяло Христово. Сребролюбците трябва да оставят мамона и да възлюбят Бога, когато пристъпват към Сина Божий, Който е Любов. Жестоко сърдечните и немилостивите трябва да променят жестокия си нрав и да се стараят да бъдат милостиви, когато идват при милостивия и милосърден Господ. Пияниците трябва да оставят пиянството и да започнат трезвен живот, ако се приобщават с разпнатия и умрял Христос. Тоест всеки трябва да се поправи, да се очисти и обнови, за да пристъпва неосъдително. „Трябва пристъпващият към Тялото и

Кръвта Господни да се очисти от всяка сквернота на плътта и духа, за да не яде и пие за осъждане”, както казва св. Василий Велики, но за спомен на Този, Който за нас умря и възкръсна, та да умрем ние за греха и света, и за самите себе си, а да оживеем в Христа Иисуса.

Св. Тихон Задонски

Как християните трябва да пристъпват към Причастието с Тялото и Кръвта Христова? Апостолът казва: „Нека човек да изпита себе си, и тогава да яде от хляба и да пие от чашата. Защото, който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане, понеже не различава тялото Господне” (1 Кор. 11:28-29). Мнозина четат много молитви, псалми, акасти, но тази подготовка не е достатъчна. Защото Бог не приема молитва от нездраво и неочистено сърце. Страшно е човек да пристъпва, ако не се е очистил чрез истинско покаяние. Страшно е за участника и ако отново започне да се осквернява от светски похоти. И едното, и другото е страшно.

Св. Тихон Задонски

Кого да одобрим – тези, които се причастяват веднъж, или тези, които често, или тези, които рядко? Нито едните, нито другите, нито третите, а тези, които се причастяват с чиста съвест, с чисто сърце, с безукорен живот.

Св. Йоан Златоуст

Времето за причастяване се определя не от празника и тържеството, а от чистата съвест и безукорния живот.

Св. Йоан Златоуст

Дързостта не се състои в това, че често пристъпват към причастие, а в това, че пристъпват недостойно, макар някой и само веднъж за целия си живот да е направил това.

Св. Йоан Златоуст

Виждам, мнозина не се причастяват често. Това е дело на дявола. Той пречи на честото приемане на Тялото Христово. И съвсем очевидно е, че този, който не се причастява често, дава на дявола голяма власт над

себе си, а дяволът я приема и повежда човека към всякакво зло.

Св. Йоан Златоуст

Ние сме длъжни да се смятаме за недостойни за Причастие със светото Тяло Христово. Първо – затова, че величието на тази небесна манна е такова, че никой облечен в тленна плът не приема тази свята Храна по своя заслуга, а по незаслужената милост Господня. Второ – защото никой във войната с този свят не може да бъде толкова внимателен, че да не бъде уязвен макар от редки и леки стрели на греха, защото не е възможно човек да не съгреша било поради незнание или поради небрежност, било поради лекомислие или поради увлечение, било поради разсеяност на мислите или поради някаква нужда, или поради забравяне. Ние не трябва да страним от Причастие то Господне заради това, че се признаваме за грешници. А с все по-голяма и по-голяма жажда трябва да бързаме към него за изцеление на душата и очистване на духа.

Да се причастяваме обаче, трябва с такова смирение на духа и вяра, че като се смятаме за недостойни да приемем такава благодат, ние още повече да желаем излекуването на нашите рани. А иначе и веднъж в годината не е възможно достойно да се приеме Причастие. Някои така и правят: живеейки в манастирите, те толкова високо оценяват достойнството, освещението и благотворността на небесните Тайнства и считат, че само святите и непорочните трябва да ги приемат. А по-добре е да се мисли, че тези Тайнства чрез действащата благодат ни правят чисти и свети. Такива хора наистина проявяват повече гордост отколкото смирение, както им се струва, защото, когато приемат Причастие веднъж в годината, те смятат себе си за достойни. А много по-правилно би било ние със същото смирение, с което вярваме и изповядваме, че никога не можем достойно да се докоснем до светите Тайни, всеки неделен ден да ги приемаме за излекуване на нашите недъзи, отколкото, превъзнасяйки се със су-

етното убеждение, да вярваме, че ние след
едногодишен срок сме достойни за тях.

Св. Йоан Касиан

Благославям християните да се причастяват със светите Христови и животворящи Тайни през четирите поста и на дванайсетте Господски празници, даже и на големите празници. Колкото по-често, толкова по-добре. Защото благодатта, дарувана ни чрез Причастието, е толкова голяма, че колкото и да е недостоен и грешен човек, но само със смирено съзнание на цялата си греховност да пристъпи към Господа, Изкупващ всички ни, дори от глава до пети покрити с рани, и ще се очисти с Христовата благодат, все повече и повече ще свети, напълно ще засияе и ще се спаси.

Св. Серафим Саровски

Тези, които се причастяват с божествените Тайни недостойно, нека не мислят, че чрез тях толкова лесно се съединяват с Бога, защото това не се случва с тях и не може да се

случи никога, докато те са такива. Само тези, които чрез Причастието с божествената Плът Господня се удостояват да виждат с очите на ума си, да усещат с мисловните си сетива, да вкусват с мислени уста невидимото, неосезаемото и невкусимото Божество, само те знаят колко благ е Господ. Те не само хляб и вино вкусват, но същевременно мислено вкусват и пият Бога с двойки чувства – на душата и тялото: вкусват чувствено Плът и духовно – Бога, и по такъв начин се съединяват телесно и духовно с Христа, Който е двойствен по естества като Бог и Човек, и стават сътелесни Нему и съучастници на Неговата слава и Божество. По този начин се съединяват с Бога тези, които достойно се причастяват, които вкусват от хляба и пият от чашата, осъзнавайки и съзерцавайки силата на тайнството, и с чувство на отговорност. А тези, които се причастяват недостойно, са лишени от благодатта на Светия Дух и хранят само тялото, но не и душата.

Преп. Симеон Нови Богослов

Този дар ни съчетава и съединява с Бога. Щом е така, то къде е у нас това съединение? Като биваме побеждавани от страстите, гнева, завистта, човекоугодието, тщеславието, ненавистта, ние се намираме далеч от Бога.

Преп. Симеон Нови Богослов

Горко ми, горко ми! Като не спирам да се увличам в общуването с враговете Божии, как мога аз да имам общение с Бога? От това следва, че се причастявам за осъждане и за изобличение на самия себе си. Преди поднасянето на Даровете се възгласят думите: „Светинята е за светите” – това означава: приканват се към светите Тайни святи хора. Ако аз съм свят, то кой привежда в мене греха в действие?

Преп. авва Исаия

Тези, които падат и не се осмеляват да пристъпят към свещените Тайни, постъпват съзнателно и скоро могат да стигнат дотам, че да не грешат. А тези, които съгрешават и се осмеляват с „нечисти ръце” да се докосват до пречистите Тайни, са достойни за безброй

наказания. Защото, според истинните думи на св. апостол Павел, те правят себе си виновни спрямо Тялото и Кръвта Господни (срв. 1 Кор. 11:27). Затова дяволът към първите не настъпва с такава сила, защото знае, че те, макар и да падат, но, осъзнавайки това, запазват уважение към Божественото. А последните, които грешат и не съзнават това или, макар и да съзнават, но го пренебрегват и се осмеляват да се докосват до светите Тайни, тях дяволът ги напада с всички сили, като основателно приема това за признак на пълно безчувствие и развращение. Така постъпил той и с предателя. Дяволът влязъл в него не защото пренебрегнал Кръвта на Владиката, а защото от лукавството на Юда направил извод за неговата неизлечима вече болест. Тъй като Юда замислял да извърши предателството, но не се отказал от приобщението, и дяволът го обладал. А ако беше видял, че той запазва благоговение към божественото Тайнство и се въздържа от него, може би щеше да отмине Юда като въздържан. Но тъй като видял, че той е помрачен от корист,

че вече няма в него правилно духовно разположение и губи самообладание от ненаситност, и на всичкото отгоре се осмелява да приеме това, до което в такова състояние дори да се докосва не трябва, и разбрал неговото безчувствие, и влязъл в него.

Преп. Исидор Пелусийски

Ако ти, преди да принесеш дължимото покаяние, дръзнеш да се причастиш с Тялото и Кръвта Христови, демоните, като видят как си пренебрегнал Бога и си се причастил недостойно, всички ще се устремят към тебе и ще те хванат, жестоко и нечовешки ще те свалят отново в ямата на предишната ти развратеност. Тогава вместо християнин ще станеш христубиец и ще бъдеш осъден заедно с тези, които разпнаха Христа.

Преп. Симеон Нови Богослов

Горко на свещеник, който причастява недостойните и неочистени чрез покаянието и епитимията човеци. Горко му, задето удостоверява с Причастието недостойния и дава пре-

чистото Тяло и честната Кръв на Христа Спасителя на този, който е недостоен даже да претъпи прага на Божия храм, заедно с когото на всеки християнин е забранено да вкусува дори обикновена храна. Който дава Тайните на такъв, с основание подлежи на осъждане и за това, че по този начин прави съгрешаващия враг на Бога поради отклонение от правилно духовно разположение и лекомислена небрежност. Свещеникът или духовният отец не трябва да дава на такъв Тайните. Той е длъжен да го подтикне към покаяние с думи кротки и пробуждащи съвестта, да му припомни за тези страшни адски мъки, които непременно ще изпитват грешниците. Той трябва да го вразуми и да го води като слепец, да се погрижи за него като за човек, който е изгубил разсъдъка си и страда от изкушение и дяволско насилие, и да се помоли на Господа да му отвори душевните сетива и да му помогне поне малко да се посъвземе, да разбере своето нечестие и отново чрез покаяние да се върне в общността на верните.

Преп. Симеон Нови Богослов

Би следвало да послушаме този, който забранява на хората недостойно причастяване, и да му благодарим, защото той ги избавя от най-голямата беда, по-голяма от която няма и никога не е имало, тъй като недостойно причастяващите се са виновни спрямо Кръвта на Христа Господа и ще бъдат осъдени заедно с Юда и тези, които са разпнали Господа.

Преп. Симеон Нови Богослов

Ако този, който обича греха и недостойно се причастява с пречистите Тайни – Тялото и Кръвта на Спасителя, не бива подложен веднага на вразумителни мъчения, той изобщо няма да избегне вечните мъки, където е незаспиващият червей и неугасимият огън. И така, ако той не се бои от вечния огън и нетърпимите мъки с дявола за вечни времена, нека се причастява без страх. Ако обаче се бои, за него е по-добре да се въздържа за известно време от причастяване с пречистите Тайни, да се покае, да поплаче пред Бога, да се потруди според силите си да измени състоянието си и да пресече лошия си греховен

навик, и тогава вече да се причастява без опасност за душата си. Тогава ще го остави на мира сатаната, който, живеейки в него, насилствено го е подтиквал към поквара и всякаква сквернота.

Преп. Симеон Нови Богослов

Който вярва, той не се причастява недостойно с пречистите Тайни, а се очиства от всяка сквернота, от чревоугодие, злопаметство, от лоши дела и срамни думи, от безразсъден смях, от скверни помисли, от всяка нечистота и от всяко греховно вътрешно движение и по такъв начин приема Царя на славата. И обратно, в тези, които недостойно се причастяват с пречистите Тайни, стремително нахлува дяволът и влиза в сърцата им, както е станало с Юда, когато се е причастил на Господнята вечеря.

Преп. Симеон Нови Богослов

Подобавя да знаем, че има пет типа хора, на които светите отци забраняват да пристъпват към свето Причастие. Първият тип са ог-

лашените като още некръстени. Вторият – кръстените, но обикнали срамни и неправедни дела, като отстъпници от святия живот, за който са били кръстени: блудници, убийци, лихоимци, грабители, горделивци, тези, които обиждат, завиждат, които са злопаметни, които, бидейки такива, не чувстват, че са врагове Богу и че се намират в бедствено положение, и затова не се съкрушават, не плачат за греховете си и не се разкайват. Третият тип са ония бесновати, които хулят и ругаят божественото Тайнство. Четвърти са тези, които са се осъзнали и разкаjali, скъсали са с греховните си дела и са се изповядали, но се намират под наложената им епитимия, пребивават извън църквата за определен срок. И петият тип – тези, в които не е съзрял още плодът на покаянието, тоест тези, които още не са достигнали до решителността да посветят на Бога целия си по-нататъшен живот и да живеят в Христа чисто и безукорно. Тези пет типа хора безспорно са недостойни за свето Причастие. А достоен за приобщаване със светите Тайни е този, който е чист и

непричастен на изброените грехове. Но когато някой от достойните се оскверни от някой грях, както може да се случи с човек, тогава, разбира се, и той недостойно се причастява, ако не отмие с покаяние това, от което се е осквернил.

Преп. Симеон Нови Богослов

Духовната немощ и духовната смърт произтичат от недостойното причастяване. Защото мнозина, които недостойно се причастяват, стават немощни по вяра, слаби по дух, тоест подлагат се на недъзите на страстите, заспиват греховен сън и от това смъртоносно заспиване изобщо не се пробуждат за спасителни дела.

Преп. Йоан Касиан

Ако ние всеки път, когато сме изложени на греховна рана, се смятахме за недостойни да приемем Тайните, щяхме да полагаме старание да се поправим чрез покаяние, за да пристъпим достойно към тях. Тогава ние нямаше да бъдем наказвани от Господа като не-

достойни с жестоките бичове на немощите, та по такъв начин съкрушени, да се стремим да излекуваме раните си, защото иначе, като бъдем признати за недостойни за кратко вразумление в този век, ще бъдем осъдени в бъдещия с грешниците от този свят.

Преп. Йоан Касиан

Не е толкова опасно да пристъпват към това тайнство бесноватите, колкото тези, които, както казва св. апостол Павел, потъпкват Христос, не почитат като светиня Кръвта на Завета, а се подиграват с благодатта на духа. Този, който в грехове пристъпва, е по-лош от бесноватия. Последният не се наказва, защото е обладан, а този, който недостойно пристъпва, се предава на вечни мъки.

Св. Йоан Златоуст

„Не давайте светинята на псетата, и не хвърляйте бисера си пред свините” (Мат. 7:6) – казва Христос. Защото и за това е нужен справедлив съд. Господ не е казал неопределено или без разлика: давайте свящото и би-

сера на всички, а казва: „Не давайте светинята на псетата”, тоест на тези, които вършат зло. Така казва и апостолът: „Пазете се от псетата, пазете се от злите работници” (Филип. 3:2). Чуй внимателно и ти, свещениче, не давай пречистото Тяло на недостойните, за да не попаднеш под отговорност – не по гражданските закони, а по думите на Владиката. И така, не давайте светинята на псетата, не хвърляйте бисера си пред свините, за да не го стъпчат те с краката си и, като се обърнат, да ви разкъсат, създавайки разколи и ереси.

Св. Атанасий Александрийски

Понеже свещениците не могат да познаят всички грешници и тези, които недостойно се причастяват със светите Тайни, то Бог често предава такива хора на сатаната. Когато се случат болести, клевети, скърби и нещастия, когато някой го сполетят подобни бедствия – това става по тази причина.

Св. Йоан Златоуст

„Не давайте светинята на псетата, и не

хвърляйте бисера си пред свините, за да го не стъпчат с краката си и, като се обърнат, да ви разкъсат” (Мат. 7:6). Тези думи имат следния смисъл. Божието слово е свято и е най-скъпоценният бисер. Псетата и свините са тези, които съгрешават не само в догматите, но и в живота. Стъпкването са раздорът и споровете за догматите на тези, които се опитват да извратят правотата им и оскърбяват достойния и почтен живот. А разкъсването са пренебрежението и поругаването от несправедно живеещите на носителите на Божието слово, които дават добри съвети. Господ затова е и казал: не хвърляйте словото като нещо малоценно и лесно придобивано, за да не оскърбите Господа и вас самите да не ви подхвърлят на осмиване тези, които не говорят и не живеят в истината. Други пък, които също са близо до истината, тълкуват тези думи така, че Господ е заповядал дори да не се дава на недостойните и нечистите и свещенство, за да не го осквернят. Ако кажат, че и на съгрешаващите миряни Господ заповядва да

не се дават божествените Тайни, не противоречи на това.

Преп. Исидор Пелусийски

Християнин без вяра не може да има, вяра – без любов, а любов – без добри дела (1 Кор. 13:1-8, 13). В противен случай християнинът не остава нищо друго освен езичник, макар и да изповядва името Божие и Христово. Колко е страшно за такъв да пристъпва към светите Тайни, вижда всеки. Поради това, че много християни, които се причастяват със светите Тайни, се променят не към добро, а към по-лошо, ослепяват още повече, не се просвещават, а се ожесточават, не се поправят, а от грях пак в грях падат, но греха си не разбират и не го смятат за грях, и вършат това, което дори езичниците не правят. Причината е в това, че пренебрегват Божията благодат, и поради това сами се лишават от нея, и „Бог ги предаде на извратен ум – да вършат онова, що не прилича” (Рим. 1:28).

Св. Тихон Задонски

На страшно осъждане подлежи не само този, който в нечистота на плътта и духа недостойно се причастява с Тялото и Кръвта Господни, но справедливо бива осъден и наказан и този, който се причастява без плод и полза. Такъв се осъжда за своето безплодие по две причини. Първата е тази, че това тайнство, толкова спасително и благодотворно, той го прави безплодно в самия себе си, като не върши нищо добро (като че ли в упрек на тайнството). Втората е, че той се причастява неблагодарно, понеже след това не проявява никаква благодарност към Бога чрез изпълнение на Неговите заповеди. Ако Иисус Христос не е оставил ненаказани тези, които произнасят празни думи, нима няма още повече да осъди оня, който в самия себе си прави безплодно толкова велико тайнство? Който се причастява с Тялото и Кръвта Христови за спомен на Господа, че Той е умрял и възкръснал заради нашето спасение, такъв следва не само да бъде чист от всяка сквернота на плътта и духа, за да не вкусува Тялото и

да не пие Кръвта Господня за свое осъждане, но трябва още и на дело да покаже, че действително спомня Христа Господа, умрял и възкръснал за нас – именно чрез това: да се покаже мъртъв за греха, света и самия себе си, и жив в Христа Иисуса, нашия Господ.

Преп. Симеон Нови Богослов

За този, който иска да пристъпи към свето Причастие, е необходимо да разсъди кой е и към какво пристъпва; за този, който се е причастил – с какво се е причастил. Преди Причастие е нужно разсъждение и спомен за небесния Дар. Преди Причастие е нужно сърдечно покаяние, смирение, оставяне на злобата, гнева, на плътските желаниа, примирение с ближния, твърдо намерение и воля за нов и благочестив живот в Христа Иисуса. След Причастие е необходимо поправяне, доказателство за любовта към Бога и ближния, благодарност, усърден стремеж към нов, свят и непорочен живот. Накратко, преди Причастие са нужни

истинско покаяние и сърдечно съкрушение; след покаянието са нужни плодове на покаянието, добри дела, без които истинско покаяние не може да има. Следователно християните трябва да поправят предишния си начин на живот и да започнат нов, богоугоден, за да не им бъде светото Причастие за съд и осъждане.

Св. Тихон Задонски

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	3
Тайнството Евхаристия	8
В светите Тайни Христос присъства в пълнота	10
Невъзможното за човеците е възможно за Бога	12
Причастието	18
Светоотечески наставления за приемането на свето Причастие	37

издателска къща

ОМОФОР

Издателска къща „Омофор“
Фондация „Покров Богородичен“
София 1000, ул. Врабча 18, ет. 5
тел./факс: (02) 987 16 55
e-mail: omophor@hotmail.com

Издателство ОМОФОР е специализирано в издаването на православна литература, ориентирана към духовните нужди на днешното младо поколение и основана върху традицията на светите Отци на Църквата. Издателството работи в рамките на издателската програма на фондация „Покров Богородичен“. Изданията на „Омофор“ можете да намерите в Православните храмове и книжарниците. Издателството търси разпространители в цялата страна.

фондация Покров Богородичен
<http://pokrov.tripod.com>

Фондация „Покров Богородичен“ е нестопанска организация, създадена да служи на мисията на Православната Църква в България

† Сливенски митрополит Иоаникий
ЗА ДОСТОЙНОТО ПРИЕМАНЕ НА
СВЕТТО ПРИЧАСТИЕ СПОРЕД СВ. ОТЦИ

българска, второ издание

предпечат: ОМОФОР, печат: ВУЛКАН 4
ISBN 954-9700-14-3